

**De
Bijloke**
Muziekcentrum

Ladder naar het paradijs

Collegium Vocale Gent
& Philippe Herreweghe

Programma

DO 07.05.26
20:00
Concertzaal

Programma

I. Bestrafing van de ziel

LUDOVICO AGOSTINI
Svegliati homai [3']

**CIPRIANO DE RORE / GIOVANNI
BATTISTA BOVICELLI**
Angelus ad pastores [4']

GIOVANNI BATTISTA BOVICELLI
Angelus ad pastores [3']

LUDOVICO AGOSTINI
Ecco il Sol

II. Overdenkingen over de kruisiging

SCIPIONE STELLA
Canzon breve seconda [3']

CIPRIANO DE RORE
Hor che'l ciel e la terra é 'l vento
tace [5']

LUDOVICO AGOSTINI
Hor che'l ciel e la terra é 'l vento
langue [3']

GIOVANNI DE MACQUE
Capriccio sopra Re Fa Mi Sol [5']

LUDOVICO AGOSTINI
La morte è morta/La vita è breve [3']

III. Bekentenis

LUDOVICO AGOSTINI
Fantasia da sonar con gli istromenti [2']
Signor la pena [3']

**ALESSANDRO STRIGGIO /
GIOVANNI DALLA CASA**
Nasce la pena mia [4']

CARLO GESUALDO
Peccantem me quotidie [5']

IV. Berouw en smeebede

FABRITIO FILLIMARINO
Canzon Cromatica [2']

CIPRIANO DE RORE
Padre del ciel dopo i perduti giorni [5']

SCIPIANO STELLA
Partite Sopra la Romanesca [3']

LUDOVICO AGOSTINI
Padre del ciel [3']

LUDOVICO AGOSTINI
Nel Sole e ne la Luna [3']

V. Eucharistie, schenking van het eeuwige leven

GIROLAMO FRESCOBALDI
Toccata chromatica per l'elevazione [3']

LUDOVICO AGOSTINI
L'anima mia Signore [3']
Chi non sete [3']

Uitvoerders

Collegium Vocale Gent

Miriam Allan & Barbora Kabátková

sopraan

Martha MacLorinan

alt

Benedict Hymas & Samuel Boden

tenor

Jimmy Holliday

bas

Marie Rouquié

viool

Ageet Zweistra

cello

Lambert Colson

cornetto

Charlotte Van Passen

baroktrombone

Lorenzo Feder

klavecimbel

Jonas Nordberg

theorbe

Philippe Herreweghe

muzikale leiding

Zet het geluid van je mobiele telefoon uit.

Opnames maken in de zaal is niet toegelaten.

The Ladder of Paradise

Een bijdrage van Jens Van Durme

Ondanks politieke spanningen leidde het huwelijk in 1579 tussen Margherita Gonzaga en hertog Alfonso II d'Este tot een intensieve culturele en muzikale uitwisseling tussen Ferrara en Mantua. De Ferrarese musica secreta stimuleerde experimentele vocale praktijken met virtuoze zang en expressief contrapunt. Tegelijkertijd groeide Vincenzo Gonzaga, de latere hertog van Mantua en beschermheer van Monteverdi, op in deze omgeving, waar hij een voorliefde ontwikkelde voor verfijnde madrigaaluitvoeringen. Deze ervaring vormde later zijn idee van het concerto delle donne en droeg bij aan een bredere cultuur van muzikale verfijning waarin componisten en dichters intens samenwerkten rond religieuze expressie. In 1586 ontving hertog Guglielmo Gonzaga, kort voor zijn dood, Agostini's 'Le lagrime del peccatore a sei voci', als dank voor eerdere muzikale uitwisseling. De teksten, onder meer van Bernardo Tasso, zijn sterk persoonlijk en behandelen zonde, berouw en goddelijke barmhartigheid, waarbij Guglielmo als individu wordt benaderd. Deze benadering sluit aan bij Orlande de Lassus' 'Lagrime di San Pietro', waarin innerlijke reflectie en spirituele spijt centraal staan.

De titel 'The Ladder of Paradise' ('Ladder naar het paradijs') roept de mystieke reis op van de ziel die opstijgt naar het goddelijke. De cyclus wordt voorgesteld als een spirituele reis. De eerste fase, het ontwaken van de ziel, begint met Agostini's 'Svegliati homai', dat de luisteraar confronteert met scherpe dissonanten en stiltes. De bewerking van De Rore's 'Angelus ad pastores' door Bovicelli balanceert virtuositeit en devotie, terwijl 'Ecco il Sol Christus' als geestelijk licht verbeeldt. Herhaling en imitatie creëren een reflectieve ruimte waarin motieven voortdurend transformeren als spiegel van innerlijke zelfobservatie.

Daarna volgt de fase van lijden en geestelijk conflict. 'Hor che l'ciel e la terra' bouwt voort op de chromatische en contrapuntische stijl van

Cipriano de Rore en versterkt de spanning door dissonantie. De Macque's 'Capriccio sopra Re Fa Mi Sol' fungeert als chromatisch intermezzo. In 'La morte è morta / La vita è breve' wordt de paradox van verlossing verwoord: Christus' dood overwint de dood zelf. In de fase van biecht en introspectie domineren directe expressie en innerlijke reflectie. Luzzaschi's contrapunt rond 'Ave Maris Stella' en Gesualdo's extreem chromatische 'Peccantem me quotidie' verbeelden schuld en berouw in hun uiterste vorm. Agostini gebruikt vaak de ik-vorm, waardoor de muziek een sterk persoonlijke meditatie wordt.

Boetedoening en zuivering volgen in werken van transparante polyfonie en imitatieve structuur. De Rore's 'Padre del ciel dopo i peruti giorni' benadrukt verdriet en hoop op vergeving. Agostini's 'Padre del ciel' en 'Nel Sole e ne la Luna' tonen hoe de ziel zich geleidelijk richt op het goddelijke, passend bij de private devotionele context van Guglielmo Gonzaga. De cyclus eindigt in eucharistische contemplatie. Frescobaldi's 'Toccata chromatica per l'elevazione' creëert een moment van verstilling bij de consecratie. Agostini's slotmadrigalen combineren chromatische verfijning met harmonische helderheid en verbeelden de vereniging van ziel en God. Volgens Stras komen hier imitatie, harmonie en tekstexpressie samen in een intense spirituele ervaring.

De werken van Agostini en co zijn meer dan composities; het zijn gebeden in klank. Subtiele imitatie, chromatische expressiviteit en diep persoonlijke teksten leiden de luisteraar langs een geestelijke weg — van ontwaken via zuivering en verlichting tot uiteindelijk de vereniging met God — en bieden zo een meditatieve opgang, een ware 'ladder naar het paradijs'.

Jens Van Durme is artistiek coördinator bij Collegium Vocale Gent. De volledige tekst vind je op www.bijloke.be/verhalen